

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
16/51	Formannskapet - Ørland kommune	02.11.2016
16/2	Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	09.11.2016
16/3	Eldrerådet - Ørland kommune	09.11.2016
16/2	Ungdomsrådet - Ørland kommune	09.11.2016
16/8	Komite for helse og velferd	10.11.2016
16/17	Komite for oppvekst, kultur og idrett	10.11.2016
16/16	Komite for plan, drift og landbruk	16.11.2016
16/15	Felles landbruksnemnd - Ørland/Bjugn kommuner	23.11.2016
16/2	Administrasjonsutvalget - Ørland kommune	24.11.2016
16/102	Kommunestyret - Ørland kommune	24.11.2016

ØRLAND KOMMUNE - BUDSJETT 2017 MED ØKONOMIPLAN 2018-2020

Rådmannens innstilling

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017, samt prisbok og gebyrregulativ:

1. Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B.
2. Skatteøret fastsettes til 11,80 % i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Skatteanslaget settes til kr 123.400.000.
3. Avgifter, gebyrer og kontingenter fastsettes iht. prisbok som er vedlagt saken.
4. Til finansiering av investeringer tar Ørland kommune opp lån på kr 92 900 000. Av dette gjelder kr 77 300 000 lån til kommunale investeringer, og kr 15 600 000 lån til VAR-sektoren.
5. Det tas opp lån i husbanken på kr 5 000 000 til videre utlån av startlån.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån og avtale lånevilkår med aktuelle låneinstitusjoner.

Sakens bakgrunn og innhold

Kommunens budsjett skal vedtas av kommunestyret på grunnlag av innstilling fra formannskapet.

Rådmannen legger med dette frem rådmannens forslag til budsjett til videre politisk behandling.

Folkehelsevurdering

I vedtatt kommuneplan er «folkehelse som grunnleggende verdi» vedtatt som en av fem strategiske retninger i planperioden. Budsjettdokumentet beskriver nærmere hvordan dette er planlagt ivaretatt.

Administrasjonens vurdering

Ørland kommune har mål om en befolkningsvekst på 35 % i perioden 2013-2026. I perioden 2013-2015 har Ørland kommune hatt en befolkningsvekst på 1,05 %, og per 1. januar 2016 hadde Ørland kommune 5 209 innbyggere. I første og andre kvartal 2016 har kommunen fått 45 nye innbyggere som tilsvarer en befolkningsvekst på 0,9 %, noe som er over snittet for landet som ligger på 0,5 %.

Ørland kommune har stor inn- og utflytting, noe som gjør at netto tilflytting er liten. Kommunen har behov for mer kunnskap om flyttestrømmen, og anser det nødvendig i planperioden med en analyse for å se på tiltak som bidrar til større netto tilflytting.

Det viktigste for Ørland kommune blir fortsatt å jobbe målrettet med kommunens strategier for å nå målet om 35 % befolkningsvekst

- Skape et attraktiv bosted med bolyst for en økende befolkning
- Folkehelse som grunnleggende verdi
- Kreativ og fremtidsrettet næringslivssatsing
- Bevisst miljøsatsing og klimatilpassing
- Utvikle de kommunale tjenestene

Ørland kommune hadde ved utgangen av 2015 frie driftsmidler på kr 4,0 mill. Det er i løpet av 2016 kommet frem nye økonomiske utfordringer, og det er vedtatt nye innsparingstiltak i løpet av året. I forbindelse med fremlegging av statsbudsjett 2017 er det fremlagt en ny prognose for skatteinntang for 2016, som viser større skatteinntang enn tidligere budsjettet og det forutsettes derfor at regnskap for 2016 kommer ut i balanse.

Frie inntekter fra staten tildeles i hht folketall og demografi, og den kommunale deflatoren (lønns- og prisvekst) er satt til 2,5 % for 2017.

- En del av økte frie inntekter for 2017 gjelder utvidede kommunale oppgaver og statlige satsinger som medfører økte utgifter:

○ Innlemming øremerket tilskudd Frivillighetssentral	kr 365 000
○ Ny naturfagtime i skolen	kr 115 000
○ Tidlig innsats skole	kr 150 000
○ Øyeblikkelig hjelp psykisk helse og rus	kr 85 000
○ Satsing på rusarbeid	kr 300 000
○ Satsing på skolehelse	kr 50 000
○ Rehabilitering opptrappingsplan	kr 100 000
○ Dagaktiviteter demente	kr 45 000
○ Aktivitetstilbud sosialhjelpsmottakere	kr 60 000

Tallgrunnlag og forklaringer til tallene fremgår av budsjettdokumentet.

Når det gjelder priser på vann og avløp er disse økt med 5 % ut over lønns- og prisvekst på 2,5 %. Dette med utgangspunkt i behov for nye større investeringer innenfor vann og avløp som er tatt inn i investeringsbudsjettet. Det legges opp til en gradvis økning av prisene i forkant av investeringene, slik at abonnentene kan tilpasse seg en prisøkning over tid.

Vedlegg:

- 1 Budsjett 2017 - Økonomi og handlingsplan 2017-2020 - rådmannens forslag
- 3 Særutskrift Budsjett Ørland Kultursenter 2017
- 4 Styrets forslag til budsjett Ørland Kultursenter 2017
- 5 Konsekvenser nedtrekk budsjett 2017, Ørland Kultursenter
- 5 Framsending av kontrollutvalgets sak 17/16 - Budsjettforslag 2017 fra kontrollutvalget
- 6 Prisbok 2017 - komplett versjon 18.11.16

Saksprotokoll i Formannskapet - Ørland kommune - 02.11.2016

Behandling:

Rådmann og økonomisjef orienterte.

Votering

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017, samt prisbok og gebyrregulativ:

6. *Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B.*
7. *Skatteøret fastsettes til 11,80 % i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Skatteanslaget settes til kr 123.400.000.*
8. *Avgifter, gebyrer og kontingenter fastsettes iht. prisbok som er vedlagt saken.*
9. *Til finansiering av investeringer tar Ørland kommune opp lån på kr 92 900 000. Av dette gjelder kr 77 300 000 lån til kommunale investeringer, og kr 15 600 000 lån til VAR-sektoren.*
10. *Det tas opp lån i husbanken på kr 5 000 000 til videre utlån av startlån.*

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån og avtale lånevilkår med aktuelle låneinstitusjoner.

Saksprotokoll i Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne - 09.11.2016

Behandling:

Rådet viser til prisboka og mener at trygghetsalarmer koster for mye pr. i dag.

Votering

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017, samt prisbok og gebyrregulativ:

11. Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B.
12. Skatteøret fastsettes til 11,80 % i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Skatteanslaget settes til kr 123.400.000.
13. Avgifter, gebyrer og kontingenter fastsettes iht. prisbok som er vedlagt saken.
14. Til finansieringer av investeringer tar Ørland kommune opp lån på kr 92 900 000. Av dette gjelder kr 77 300 000 lån til kommunale investeringer, og kr 15 600 000 lån til VAR-sektoren.
15. Det tas opp lån i husbanken på kr 5 000 000 til videre utlån av startlån.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån og avtale lånevilkår med aktuelle låneinstitusjoner.

Saksprotokoll i Eldrerådet - Ørland kommune - 09.11.2016

Behandling:

Eldrerådets merknader til budsjettsaken:

- Eldrerådet støtter plan om innarbeidelse av kommunale boliger inn i sentrumsplan for Brekstad
- Eldrerådet ser positivt på og ønsker at frivilligsentralen videreføres med øremerkede midler
- Eldrerådet merker seg at vedlegg til budsjettet «prisboka» ikke er ajour med oppdaterte priser for 2017

Votering

Eldrerådet tar rådmannens forslag til vedtak til underretning med eldrerådets merknader.

Vedtak:

Eldrerådet tar rådmannens forslag til vedtak til underretning med følgende merknader til budsjettsaken:

- Eldrerådet støtter plan om innarbeidelse av kommunale boliger inn i sentrumsplan for Brekstad
- Eldrerådet ser positivt på og ønsker at frivilligsentralen videreføres med øremerkede midler
- Eldrerådet merker seg at vedlegg til budsjettet «prisboka» ikke er ajour med oppdaterte priser for 2017

Saksprotokoll i Ungdomsrådet - Ørland kommune - 09.11.2016

Behandling:

Innspill til budsjettet fra Ungdomsrådet:

- Ungdomsrådet ber om kr. 70 000 til vedlikehold og oppgradering av nødvendig inventar og utstyr til Ungdommens Hus

Votering

Ungdomsrådet tar enstemmig rådmannens forslag til etterretning, med Ungdomsrådets innspill til budsjettet.

Vedtak:

Eldrerådet tar rådmannens forslag til etterretning med følgende innspill til budsjettet:

- Ungdomsrådet ber om kr. 70 000 til vedlikehold og oppgradering av nødvendig inventar og utstyr til Ungdommens Hus

Saksprotokoll i Komite for helse og velferd - 10.11.2016

Behandling:

Komiteen for helse og velferd har følgende merknad til budsjettforslaget:

- Komiteen støtter kommende sak til kommunestyret vedrørende forslag om at tilgode midler i flyktningetjenesten settes av i fond

Forslag til alternativ innstilling fremmet av Øyvind Næss (SV):

- Behandling av saken utsettes til etter at komiteen av fått mulighet til å snakke med hovedtillitsvalgte

Votering

Rådmannens forslag til innstilling ble satt opp mot forslag fremmet av Øyvind Næss (SV) til avstemming. Rådmannens innstilling ble vedtatt med 5 mot 2 stemmer.

Vedtak:

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017, samt prisbok og gebyrregulativ:

16. Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B.
17. Skatteøret fastsettes til 11,80 % i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Skatteanslaget settes til kr 123.400.000.
18. Avgifter, gebyrer og kontingenter fastsettes iht. prisbok som er vedlagt saken.
19. Til finansiering av investeringer tar Ørland kommune opp lån på kr 92 900 000. Av dette gjelder kr 77 300 000 lån til kommunale investeringer, og kr 15 600 000 lån til VAR-sektoren.
20. Det tas opp lån i husbanken på kr 5 000 000 til videre utlån av startlån.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån og avtale lånevilkår med aktuelle låneinstitusjoner.

Saksprotokoll i Komite for oppvekst, kultur og idrett - 10.11.2016

Behandling:

- Orientering og gjennomgang av forutsetningene som ligger i budsjett 2017 v/kommunalsjef, rektorer og styreere.
  - Videreføre barnehageplass til alle barn i kommunen - også til de som ikke har lovpålagt rett.
  - Økning i barnetall krever nye årsverk
  - Inv.budsjett er økt til 200' for å vedlikeholde lekeutstyr i inne og ute når barnetall også øker
  - Sommerstenging er lagt inn som en forutsetning
- Grunnskolen
  - Videreføre driftsnivå fra 2016
  - SFO forutsettes sommerstengt
  - Inv.budsjett: 300' til læremiddelutstyr
- Ungdommens hus
  - Ønske om 70' til oppgradering av inventar på "Månen"

Votering

Rådmannens innstilling, med tillegg fra komite for oppvekst, kultur og idrett ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Komite oppvekst, kultur og idrett vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017 med komiteens tillegg:

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017, samt prisbok og gebyrregulativ:

21. Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B.
22. Skatteøret fastsettes til 11,80 % i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Skatteanslaget settes til kr 123.400.000.
23. Avgifter, gebyrer og kontingenter fastsettes iht. prisbok som er vedlagt saken.
24. Til finansiering av investeringer tar Ørland kommune opp lån på kr 92 900 000. Av dette gjelder kr 77 300 000 lån til kommunale investeringer, og kr 15 600 000 lån til VAR-sektoren.
25. Det tas opp lån i husbanken på kr 5 000 000 til videre utlån av startlån.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån og avtale lånevilkår med aktuelle låneinstitusjoner.

Komiteens tillegg:

Komiteen ønsker å styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen jf. sentrale overføringer til kommunen på området, kr. 150 000,- i 2017 til Ørland kommune.

(I 2016 ble det prioritert å bruke ressurser til å styrke barnehageområdet gjennom å gi tilbud om barnehageplass til alle barn i kommunen. Dette har vært en viktig satsing for å fremstå som en attraktiv kommune både for nåværende og nye innbyggere, men ikke minst

har denne satsingen vært viktig med tanke på å utvikle et kvalitativt god barnehagetilbud. Forskning viser at barnehager med god kvalitet fremmer både barns kognitive- og språklige utvikling, og det har derfor vært viktig å gi et barnehagetilbud til alle som ønsker det.)

Komiteen ønsker å styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen. Tidlig innsats skal sørge for tidlig inngripen når problemer oppstår i barn- og unges liv.

Tidlig hjelp reduserer sannsynligheten for at større og mer komplekse problemer oppstår. Gjennom en utvidet satsing med arbeidet knyttet til tidlig innsats i grunnskolen, ønsker vi å bidra til at enda flere elever får et godt og tilrettelagt tilbud med mål om at grunnskoleløpet blir gjennomført på en god måte og dermed også økte muligheter for en god gjennomføring av videregående utdanning.

Tidlig innsats kan dreie seg om bedre tilrettelagte eller alternative opplæringsarenaer i barneskole og ungdomsskole, mer praktisk og variert undervisning eller opplegg for enkeltelever og grupper som har særlige behov i perioder av livet.

Styrking av arbeidet med tidlig innsats vil både komme enkeltelever, grupper og helt trinn på skolene til gode.

I tillegg til de statlige midlene på kr. 1 50 000 ønsker komiteen å prioritere ytterligere kr. 470 000,- til denne satsingen.

Samlet kr. 620 000 til arbeid med tidlig innsats i grunnskolen.

Komiteen ber om at kommunestyret prioriterer tiltaket innenfor eksisterende budsjetttramme for Ørland kommune.

Saksprotokoll i Komite for plan, drift og landbruk - 16.11.2016

Behandling:

Votering

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2017 - 2020 med budsjett for 2017, samt prisbok og gebyrregulativ:

26. Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B.
27. Skatteøret fastsettes til 11,80 % i henhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett. Skatteanslaget settes til kr 123.400.000.
28. Avgifter, gebyrer og kontingenter fastsettes iht. prisbok som er vedlagt saken.
29. Til finansiering av investeringer tar Ørland kommune opp lån på kr 92 900 000. Av dette gjelder kr 77 300 000 lån til kommunale investeringer, og kr 15 600 000 lån til VAR-sektoren.

30. Det tas opp lån i husbanken på kr 5 000 000 til videre utlån av startlån.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån og avtale lånevilkår med aktuelle låneinstitusjoner.

Saksprotokoll i Felles landbruksnemnd - Ørland/Bjugn kommuner - 23.11.2016

Behandling:

Følgende forslag ble lagt fram til vedtak:

Landbruksnemnda viser til Budsjettforslag 2017. For å opprettholde dagens bemanning på landbrukskontoret ber vi om at budsjettpost kapittel 7.2 (Eiendom og teknisk-Landbruk i skjema 1B) økes med 1.500.000 kr, og at det sendes henstilling til Bjugn kommune om å bidra med sin andel i henhold til avtale.

Landbruksnemnda ber rådmannen i Ørland om å øke bevilgning til ettersøksarbeid med 50 000kr og sender henstilling til rådmannen i Bjugn om det samme beløpet. Dette for å dekke nye lovpålagte krav og utstyrbehov i tilknytning til ettersøk av fallvilt.

Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Landbruksnemnda viser til Budsjettforslag 2017. For å opprettholde dagens bemanning på landbrukskontoret ber vi om at budsjettpost kapittel 7.2 (Eiendom og teknisk-Landbruk i skjema 1B) økes med 1.500.000 kr, og at det sendes henstilling til Bjugn kommune om å bidra med sin andel i henhold til avtale.

Landbruksnemnda ber rådmannen i Ørland om å øke bevilgning til ettersøksarbeid med 50 000kr og sender henstilling til rådmannen i Bjugn om det samme beløpet. Dette for å dekke nye lovpålagte krav og utstyrbehov i tilknytning til ettersøk av fallvilt.

Saksprotokoll i Administrasjonsutvalget - Ørland kommune - 24.11.2016

Behandling:

Votering

Vedtak:

Saksprotokoll i Kommunestyret - Ørland kommune - 24.11.2016

Behandling:

Forslag fremmet av Therese Eidsaune på vegne av Høyre, SP, FRP og Venstre Ørland kommune – Budsjett 2017:

Ørland Høyre, Ørland Senterparti, Ørland FRP og Ørland Venstre legger frem følgende forslag i forbindelse med budsjett 2017.

Endringer/presiseringer tar utgangspunkt i formannskapetets innstilling for kommunestyret i sak PS 16/51 den 02 november 2016.

Kommunestyret slutter seg til formannskapetets vedtak datert 16 november angående budsjett 2017, samt prisbok og gebyrregulativ med følgende endringer/presiseringer /tillegg:

1.1 Innledning

I 2017 kommer de første F 35 kampflyene til Ørland og vi vil ha både nasjonale og internasjonale øyne på vår fantastiske kommune. Det innebærer at vi må legge oss ekstra i selene for å være en bærekraftig og fremtidsrettet kommune med omsorg og trygghet for innbyggerne, innovasjon og vekstmuligheter for næringslivet, valgfrihet, mangfold og toleranse. I fellesskap skal vi skape en effektiv, offensiv og inkluderende JA kommune som vi er stolte av.

Ørland skal være et attraktivt bosted med bolyst for alle våre innbyggere, der det satses på utvikling av kystbyen Brekstad, variert botilbud, infrastruktur, omdømme og kultursatsing. Partiene ønsker å utvikle de kommunale tjenestene der befolkningsveksten er størst, fremtidsrettede helse – og velferdstjenester, oppvekst med gode forutsetninger for utvikling opplæring og utdanning, slik at Ørland er et godt sted å bo for alle våre innbyggere. Vi ønsker regjeringens styrkede satsninger på skole og helse velkommen og forutsetter at midlene blir anvendt til formål slik tiltenkt fra Staten og ber derfor rådmannen særskilt rapportere på dette i fm tertialvis økonomirapport i 2017. For Ørland kommune gir satsningene følgende fordeling:

- Innlemming øremerket tilskudd Frivillighetsentral 365 000
- Ny naturfagtime i skolen 115 000
- Tidlig innsats skole 150 000
- Øyeblikkelig hjelp psykisk helse og rus 85 000
- Satsing på rusarbeid 300 000
- Satsing på skolehelse 50 000
- Opptrapping rehabilitering 100 000
- Dagaktivitet demente 45 000
- Aktivitetstilbud sosialhjelpsmottakere 60 000

Årsbudsjett og økonomiplan

Ørland kommune har et ambisiøst mål om 35 % befolkningsvekst i perioden 2013 – 2026. De tre første årene i perioden har vi hatt en befolkningsvekst på 1,05%. Første halvår i 2016 har vi hatt en befolkningsvekst på 0,9%, noe som ligger godt over snittet for landet. Befolkningsvekst er grunnleggende for at vi skal ha en bærekraftig kommuneøkonomi i årene fremover, fordi det vil øke de statlige overføringene. Posisjonen i Ørland kommune har valgt en ekspansiv investeringspolitikk i perioden for å gjøre oss attraktiv som kommune. Vi har blant annet valgt å satse på ny barneskole, realisering av Ørland Arena, ny hurtigbåtanløp, etablering av nytt eiendomsselskap i samarbeid med næringslivsaktører for å være en aktiv samarbeidspartner i utviklingen av Kystbyen Brekstad. Vi har også satt i gang en prosess for å få bygget tunnel til Storfosna. Summen av disse investeringene i tillegg til kvalitativt gode kommunale tjenester mener vi vil gjøre oss til en mer attraktiv tilflyttingskommune.

I forbindelse med fremlegging av statsbudsjettet 2017 er det fremlagt en prognose for skatteinngang for 2016, som viser større skatteinngang enn tidligere budsjettet og det forutsettes derfor at regnskapet for 2016 kommer i balanse. Til tross for nye investeringer og høy belåningsgrad pr innbygger slipper vi å gjøre strukturelle endringer eller foreta innsparinger.

Folkehelse

Ørland kommune skal føre en aktiv folkehelsepolitikk og forsøke å tilstrebe «Folkehelse i alt den gjør». Kommunen skal bidra til økt fokus på ernæring i oppvekstsektoren. Ved å realisere Ørland Arena vil flere av våre innbyggere kunne drive med innendørsaktiviteter. Det er også viktig at Ørland kommune fortsetter å ha fokus på kommuneplanen for gang og sykkelstier og følger opp de ulike tiltakene.

4. ØRLAND – MELLOM HIMMEL OG HAV

Næringsutvikling

Ørland kommune skal føre en ekspansiv næringspolitikk gjennom å være god til å tilrettelegge for næringsareal i kommunen. Spesielt på Brekstad Vestre, Ulsetmyra og i Uthaug havn. Vi ønsker spesielt å ha fokus på tre sektorer i perioden: Landbruk, blå sektor og forsvarsrelaterte næringer. I forhold til forsvarsrelaterte næringer og samarbeidet opp mot forsvaret har vi stor tillit til at etableringen av forsvarskoordinatorstillingen i 2017 vil gi oss konkrete gevinster. Vi har også stor tiltro til at arbeidet i klyngen av forsvarsrelaterte bedrifter, Mid-Norway Security Cluster vil bære frukter i 2017.

Ørland Næringsforum har de tre siste årene hatt en avtale med Ørland kommune som blant annet har sørget for at ØNF har pyntet Yrjarsgate til alle årstider og stimulert til økt aktivitet og samarbeid i handelsstanden og blant øvrige næringsaktører. **Posisjonen i Ørland kommune ønsker at avtalen prolongeres i 2017 og at Ørland Næringsforum mottar 250.000 kr også i 2017. Dette dekkes inn via en reduksjon på rådmannskontoret.**

7. TJENESTEOMRÅD PLAN, DRIFT OG LANDBRUK

Ørland Arena

Vi har gått til valg på at Ørland Arena skal realiseres i valgperioden. Anbudsdokumentene er utarbeidet og ligger nå ute på kunngjøringsdatabasen for offentlige anskaffelser DOFFIN. **I 2017 vil vi at administrasjonen legger frem en sak som utreder ulike organisasjonsformer for drift av Ørland Arena. Bør vi etablere det som et AS, legge det som en plattform under Ørland kultursenter, etablere det som et eget KF eller legge det under enheten Plan, drift og landbruk.**

Landbruk

Vi er glad for at det i 2016 er kommet på plass Landbrukssjef og håper at kontinuitet vil gi positive ringvirkninger for landbrukskontoret. Skulle arbeidsmengden i forbindelse med ivaretagelse av de støyberørte gårdsbrukene i rød støysesone bli betraktelig mer enn forutsatt, bes landbrukskontoret gå i dialog med formannskapet for å finne gode løsninger.

8. TJENESTEOMRÅDE OPPVEKST

Vi vil føre en aktiv skoleeier og barnehagepolitikk i som sikrer våre innbyggere gode barnehager og skoler. Vi ønsker i budsjettperioden et kvalitetsløft for våre skoler gjennom økt kompetanse, oppdaterte læreverk og en enhetlig skolekultur for alle skolene i vår kommune. For barnehagene vil vi legge til rette for et fortsatt mangfold for både offentlige og private barnehager. Vi vil i perioden bygge en ny barneskole på «Tommelisetomta» og utrede etablering av en ny sentrumsnær barnehage. Det er derfor positivt at oppvekstbudsjettet styrkes i forhold til fjorårets. Men det er ikke å stikke under en stol at vi Ørland har store utfordringer i forhold til å oppnå jevnt gode resultater over tid. Vi ligger blant annet som nr 352 på kommunebarometeret på skole og vi må ha som mål at vi skal bli blant de 200 beste i landet innen 2019. Når vi skjelner til skoler som har blitt betraktelig bedre over tid er det blant annet trepartssamarbeidet mellom politikere – skole – foresatte, samt god skoleledelse og et høyt faglig og pedagogisk nivå som har vært suksessfaktorene. Posisjonen i Ørland ønsker å være en aktiv skoleeier og vi ønsker å skape en åpenhetskultur hvor det er lov med både ris og ros. For at vi som politiker skal være gode skoleeiere må det gjennomføres flere tiltak for å gjøre oss mer kjent og gi oss mer dialog med oppvekstsektoren ut over kvalitetsmeldingen. **Vi foreslår at det i 2017 skal:**

- Gjennomføres politikerskolering. Innholdet og omfanget av skoleringen avtales mellom administrasjonen og komiteen

- Komiteen gjennomfører besøk hos alle enheter, med oppstart fra januar 2017.
- Revidere Årshjulet som styringsdialog. Årshjulet bør gjelde for en kommunestyreperiode, fra det nye kommunestyre er på plass høsten i år 0, og til det velges nytt kommunestyre høsten i år 4. Hovedinnsatsen, med valg av satsingsområder og nye utviklingsmål for neste fireårsperiode, finner sted i år 3. Da har komiteen og kommunestyret kommet så godt inn i sakene, at det er naturlig å stake ut kursen for neste fireårsperiode.
- Komiteen inviterer FAU til dialogmøte våren 2017, for å få informasjon om FAU's erfaringer og oppfatninger av status ved skolen. Hva er bra og hva kan vi gjøre bedre? FAU må varsles allerede på høsten/tidligvinteren, slik at det er klart at politikerne kommer til å invitere dem til et dialogmøte på vårparten. Dette innlemmes som en del av styringsdialogen.
- Det må vurderes om kvalitetsmeldingen kun bør utarbeides hvert andre år og om det for de andre årene utarbeides en forenklet melding.

Styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen

I 2016 ble det prioritert å bruke ressurser til å styrke barnehageområdet gjennom å gi tilbud om barnehageplass til alle barn i kommunen. Dette har vært en viktig satsing for å fremstå som en attraktiv kommune både for nåværende og nye innbyggere, men ikke minst har denne satsingen vært viktig med tanke på å utvikle et kvalitativt godt barnehagetilbud. Forskning viser at barnehager med god kvalitet fremmer både barns kognitive- og språklige utvikling, og det har derfor vært viktig å gi et barnehagetilbud til alle som ønsker det.

Vi mener at tiden nå er inne for å styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen. Tidlig innsats skal sørge for tidlig inngripen når problemer oppstår i barn- og unges liv. Tidlig hjelp reduserer sannsynligheten for at større og mer komplekse problemer oppstår. Gjennom en utvidet satsing med arbeidet knyttet til tidlig innsats i grunnskolen, ønsker vi å bidra til at enda flere elever får et godt og tilrettelagt tilbud med mål om at grunnskoleløpet blir gjennomført på en god måte og dermed også økte muligheter for en god gjennomføring av videregående utdanning. Tidlig innsats kan dreie seg om bedre tilrettelagte eller alternative opplæringsarenaer i barneskole og ungdomsskole, mer praktisk og variert undervisning eller opplegg for enkeltelever og grupper som har særlige behov i perioder av livet. Styrking av arbeidet med tidlig innsats vil både komme enkeltelever, grupper og helt trinn på skolene til gode. **Kostnader kr 620.000. Inndekning: Reduserte overføringer til barnevern med 300.000 kr og reduksjon ubundne avsetninger med 320.000 kr.**

Evalueringsav undervisning i ungdomsskolen

Som et ledd i å forbedre læringskulturen i skolene i Ørland, **legges det til rette for at elevene kan få gi sine tilbakemeldinger om undervisningen gjennom en undervisningsevaluering.** Dette vil også være et viktig tiltak for å øke elevmedvirkingen i skolehverdagen.

Skolemat ny barneskole

Det er viktig at alle barn får god ernæring og har kunnskap om det. **Ørland kommunestyre ber administrasjonen sette ned en gruppe med representanter fra skolen, politiker og FAU som får i oppdrag å komme til komité for oppvekst med forslag om ordning for skolemat. Forslaget skal forelegges komiteen høsten 2017, før budsjettbehandling.**

Leksehjelp

Kostnader til leksehjelp utgjør store ressurser på oppvekstbudsjettet. Det er dessverre få barn som benytter seg av ordningen slik den er i dag. **Kommunestyret ber administrasjonen se om det finnes rom for å bruke noe av ressursen på en alternativ**

måte. F.eks. gi kompetansehevende kurs til elever og foresatte. Administrasjonen fremlegger mulig ordninger til komité for oppvekst, kultur og idrett før sommeren 2017.

Ungdommens Hus

Ungdomsrådet har bedt om å få 70.000 kr til å oppgradere/ kjøpe nye møbler.

Kommunestyret ser dette som et veldig positivt tiltak. Pengene gis under forutsetning av at en representant fra styret i ungdommens hus kommer til kommunestyret og forteller mer detaljert om hva de har tenkt å bruke pengene til. Kommunestyret ønsker også at representanten sier noe om framtidsplanene for bruk av ungdommens hus. **Pengene dekkes inn ved å redusere overføringen til ubundne fond med 70.000 kr.**

Investeringsbudsjett

I investeringsbudsjettet Skjema 2b er det i post 26 satt av 300.000 kr til lærebøker. Ørland kommunestyre ønsker at **post 26 endrer navn til læremidler**, slik at skolen selv står friere til å forvalte pengene.

9. TJENESTEOMRÅDE HELSE OG VELFERD

Partiene vil føre en helhetlig helsepolitikk fra vugge til grav. Det er tre befolkningsgrupper som i perioden vil trenge ekstra fokus og det er de nyfødte grunnet mange fødsler.

Ungdommer med lettere psykiske plager og eldre. De to førstnevnte gjør at det er fortsatt behov for styrking av skolehelse i Ørland kommune og at dette også er et nasjonalt krav. Ørland kommune skal til enhver tid ligge på nasjonal standard for helsesøster både for de minste barna og for ungdomsskoleelevene.

I 2016 budsjettets prisliste senket vi prisen på trygghetsalarm med 100 kr, slik at det ligger tilnærmet selvkost. Det er en viktig sak for oss å holde prisen lav, fordi det betyr noe for brukerne.

Når det gjelder de eldre vil partiene føre en eldrepolitikk som gjør at flest mulig eldre kan mestre å bo hjemme lengst mulig, og at vi har sykehjems og omsorgsplasser nok når det er behov for det. Alle seniorer i Ørland får et tilbud om en kartleggings samtale ved senest fylte 75 år, for å avdekke fremtidige behov. Vi skal føre en eldrepolitikk som forebygger ensomhet og følger opp demente. I perioden skal vi utrede løsninger for fleksiboliger for seniorer og bli i front når det gjelder velferdsteknologi. **Kommunestyret ber administrasjonen legge frem en sak for kommunestyret hvordan realiseringen av bygging av småhus og boenheter er tenkt gjort, før sommeren 2017.**

Driftsbudsjett, endringer:

Endringer		Inndekning	
Økt ressurs skole	620.000 kr	Reduksjon i overføringer til barnevern Reduksjon ubundne avsetninger	300.000 kr 320.000 kr
Møbler til ungdommens hus	70.000 kr	Reduksjon ubundne avsetninger	70.000 kr
Ørland Næringsforum prolongering av avtale	250.000 kr	Reduksjon rådmannskontoret	250.000 kr

Investeringsbudsjett:

Ingen endringer

Prisliste for 2016

KOMMUNALE TJENESTER OG TILBUD
5 KAI- OG HAVNEAVGIFTER
Bulk, pr tonn endres fra 3 til 5 kr

6. UTLEIE AV ADMINISTRASJONSBYGG
Utleie av ungdommens hus legge inn i listen

Tilleggsforslag fremmet av Knut Ring (AP) i forbindelse med budsjettsaken og landbruk:

ØRLAND KOMMUNE - BUDSJETT 2017 OG ØKONOMIPLAN 2017 – 2020

LANDBRUK

Ren mat – det mest grunnleggende primærbehovet for vår eksistensberettigelse

Landbruket i Ørland sysselsetter ca. 140 årsverk på gårdene, i regionen bidrar landbruket i Ørland med sysselsetting av ca. 320 personer. Et aktivt landbruk er grunnlaget for en sterk næringsmiddelindustri, og mange virksomheter leverer varer og tjenester til landbruket. Samlet er landbruket grunnlag for mye annen næringsvirksomhet i bygda. Vi vil ha et bærekraftig og klimasmart landbruk med basis i norske ressurser. All mat produseres lokalt og er helt avhengig av dyrkajorda, som er grunnlaget for all matproduksjon. Et strengt jordvern sikrer produksjonen av ren, trygg og sunn, lokal mat. I Ørland er det det tradisjonelle landbruket, med melk, kjøtt og kornproduksjon som utgjør det største inntektsgrunnlaget totalt sett.

Landbruk er den næringen som blir mest utfordret i forbindelse med etableringen av kampflybasen, det omdisponeres/nedbygges store arealer både innenfor og utenfor gjerdet, i tillegg til støy. 1/3 del av melkeproduksjonen (total ca 8 millioner liter) ligger i rød støysone og 1/3 ligger i gul støysone.

Kommunestyret i Ørland vedtar følgende hovedmål for landbruket i Ørland

- Øke omsetningen med 10% i perioden 2017 – 2020
- Kulturlandskapets mangfold skal bevares og utvikles som bærebjelke for et aktivt landbruk, bosetting og verdiskaping.

VÅRE TILTAK

Ørland kommune vil.

- Arbeide opp imot sentrale myndigheter for å øke realinntektene gjennom langsiktige jordbruksavtaler som styrker distriktsprofilen, og at det ved prisstigning over et visst nivå må utløse grunnlag for nye ekstraforhandlinger gjennom jordbruksavtalen.
- Så langt det er mulig bruke lokalprodusert mat i skoler og i eldreomsorgen og legge til rette for mer lokal videreforedling av landbruksprodukter
- Verne om dyra mark, og ha økt fokus på nydyrking og vedlikehold av eksisterende dyrka jord. Virkemidler til nydyrking gjøres tilgjengelig i kommunens Næringsfond.
- Ei styrking av den lokale landbruksforvaltninga gjennom kompetansehevende tiltak og samarbeid med andre kommuner
- Styrke mulighetene for økt kompetanse, etter- og videreutdanning innenfor landbruket
- Støtte opp under landbrukets primær oppgaver, samt motivere til å etablere tilleggsnæringer som støtter opp under heltidsbonden
- Vi vil jobbe for å opprettholde konsesjonsloven.
- Nettverksbygging og godt produksjonsmiljø
- Stimulere til økt rekruttering til næringa
- Arbeide for at de som er berørte av utbyggingen av ny kampflybase skal holdes økonomisk skadesløs.
- Legge til rette, og stille utvalgte boligtomter til disposisjon for støyberørte som blir tilbudt innløsning fra Forsvarsbygg

- Vedtatt landbruksplan i kommunen skal brukes aktivt i forhold til plansaker, utbyggingsplaner og oppstart av prosjekter, og fungere som et forvaltnings- og styringsverktøy for kommunen som landbruksmyndighet.

Forslag fremmet av Gunnhild Tettli (AP) på vegne av AP og SV i forbindelse med budsjett 2017:

ØRLAND KOMMUNE - BUDSJETT 2017 OG ØKONOMIPLAN 2017 - 2020

Ørland Arbeiderparti og Ørland Sosialistiske Venstreparti legger frem følgende forslag i forbindelse med budsjett 2017 og økonomiplan 2017 – 2020

Endringer/presiseringer tar utgangspunkt i formannskapetets innstilling for kommunestyret i sak 16/51 den 2.november 2016.

Innledning

Ørland kommune er inne i en periode med vekst og utvikling av lokalsamfunnet. For å realisere våre muligheter og vårt ansvar som forsvarskommune, må vi konkurrere mer enn før mot andre kommuner og storbyen om kapital, kompetanse og oppmerksomhet.

Kommunens strategiske valg skal gi Ørland en utvikling der mulighetene for vekst tas ut, samtidig som utfordringer reduseres til det minimale. Vi skal møte både økende forventninger fra dagens ørlendinger, og møte standarden fra tilflyttere. Dette gjøres gjennom å videreutvikle et attraktivt arbeidsmarked, og sikre høy kvalitet i på tjenesteområdene.

Ørland kommune er i dag et attraktivt bosted med vekst innen spesielt handel og byggenæring, og denne posisjonen skal videreføres.

Budsjettforslaget for 2017 bygger derfor på følgende målsetninger:

- Alle skal ha tilgang til de samme velferdsgodene, og alle skal høres i utformingen av dem.
- Alle skal ha tilgang til Ørlands vekst
- Alle skal kunne oppleve kommunen som enkel og ryddig

Sett i lys av tilpasningene i driftsbudsjettet, spesielt i de siste årene, er kommunestyret fornøyd med den positive utviklingen i sykefraværutvikling og medarbeiderundersøkelser.

Nå ser vi tegn på at den positive sykefraværutviklingen er i ferd med å snu. Dette må vi ta på alvor. Ansatte i kommunen har siden 2011 vært med på et «skippertak» for å få kommunen i økonomisk balanse. Det har vært jobbet godt på alle nivåer og på alle tjenesteområder, og det er derfor svært tilfredsstillende at økonomien kom i balanse i 2014. I de kommende år vil kommunen påta seg flere og større investeringsprosjekter som blant annet ny skole, idrettshall, utbygging av barnehager. Dette kan fort føre til ytterligere press på kommuneøkonomien, og ansatte vil fortsatt oppleve at det ikke er «bedring i sikte» Kommunestyret er derfor svært opptatt av at det fortsatt må være et sterkt fokus på arbeidsmiljø og sykefravær.

Ørland kommune forplikter seg til å være en god vertskommune som legger til rette for forsvarets aktiviteter og tilstedeværelse. Vi forutsetter samtidig også at staten, ved Regjering og Storting, ivaretar det nasjonale ansvar ved å redusere og utjevne ulemper etablering av

kampflybasen medfører, samt bidrar til å utnytte de statlige investeringene til nyskaping og økt privat sysselsetting.

Kommunestyret vil at det fortsatt må brukes mye energi i virksomhetsområdene og støttetjenestene for å holde tildelt budsjettamme og klare den daglige drift. Kommunestyret vedtar budsjettet med en total driftsramme for alle driftsområder på kr 253 365 000,- for 2017.

Forslaget omfatter:

- Budsjett 2017
- Prisbok 2017
- Gebyrregulativ 2017

Kommunestyret slutter seg til formannskapetets vedtak i sak 16/51 den 2.november 2016 angående budsjett 2017, samt prisbok og gebyrregulativ med følgende endringer/presiseringer/tillegg:

Økonomigrunnlaget

- Ubundne avsetninger settes til kr 165.000,-
- Økning i rammetilskudd/skatt kr 2.800.000,-
- Renteinntekter/utbytte økes med kr 200.000,-
- Sum til fordeling drift settes til kr 253.365.000,-

Driftsregnskapet

- Rammen for drift settes til kr 253.365.000,-

Investeringsregnskapet - skjema 2A

- Bruk av lån (nye lån) settes til 259.770.000,- (økning 3.750.000)

Kommunestyret vedtar følgende endringer i Investeringsregnskapet - skjema 2A:

Tiltak	Økning/tillegg 2017	Reduksjon 2017	2018 Endring
Ørland kultursenter, Turveier kommunens andel	3.000.000		
Ørland Kultursenter Utviklingsprosjekter	500.000		
Ungdommens Hus, inventar og utstyr	70.000		

Sum	3.570.000		

Post 26 endres til læremiddelutstyr kr 300.000,-

Endringer i drifts- og investeringsbudsjett:

1. Tallgrunnlaget for driftsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 1A og 1B, og tallgrunnlaget for investeringsbudsjettet som fremgår av budsjettskjema 2A og 2B endres i tråd med kommunestyrets vedtak i denne sak.
2. Det forutsettes at alle tidligere investeringsvedtak videreføres. Kommunestyret foretar en revidering av investeringsprosjekter senest i forbindelse med behandling av regnskapet for 2016.
3. God lærertetthet er avgjørende for oppfølging av den enkelte elev. Det er viktig at lærertettheten skjermes, og på sikt styrkes på alle trinn.

Kommunestyret ønsker å styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen. Tidlig innsats handler om å gi hjelp så tidlig som mulig i et menneskes liv, enten vanskene oppstår i førskolealder eller senere i livet.

Arbeidet mot frafall i videregående skole handler om tidlig innsats gjennom hele oppveksten (bhg-vgs), både tidlig i oppveksten hvor problemene er forholdsvis enkle og tidlig i hver enkelt fase i opplæringen.

Det er viktig med riktige tiltak til riktig tid når man oppdager barn som strever. Det kan være at man strever med lesingen, sosiale vansker eller strever med ulike faktorer fra hjemmet. Det er større sjanse for å hjelpe, jo tidligere man starter.

Forskning viser at man i løpet av 1. og 2. trinn kan løfte 80% av de som strever opp til aldersadekvat nivå med riktige og tidlige tiltak, mens den prosenten synker jo eldre barnet blir. Den prosenten har falt til 20% i 5. trinn.

Det er viktig at vi i Ørlandsskolen prioriterer nok lærere tidlig i skoleløpet, for å styrke de som strever og arbeidet med grunnleggende ferdigheter. Vi ønsker å satse på tidlig innsats gjennom økt lærerinnsettetthet fra 1.-4. trinn.

Tidlig innsats kan også dreie seg om bedre tilrettelagte eller alternative opplæringsarenaer i barneskole og ungdomsskole, mer praktisk og variert undervisning eller opplegg for enkeltelever og grupper som har særlige behov i perioder av livet. Styrking av arbeidet med tidlig innsats vil både komme enkeltelever, grupper og helt trinn på skolene til gode.

Vi får melding om tidvis store grupper i ordinær undervisning på i Ørlandsskolen. Stadig oftere kommer elever hjem og forteller at de ikke har hatt lærer i enkelt timer, eller i store deler av skoledagen. Dette bryter med intensjonen om tidlig innsats. Tidlig innsats må være en prioritert oppgave i barnehagen og i grunnskolen, spesielt i de to første trinnene.

Alle elever i Ørlandsskolen skal ha lærer i alle timer alle dager!

Formålet med økt lærertetthet er også å støtte opp om skolenes arbeid med tilpasset opplæring, å gjøre opplæringen mer praktisk, variert og relevant, samt styrke de grunnleggende ferdighetene. Nødvendigheten av å ta inn vikarer reduseres. Målet er at elevene skal oppleve økt mestring og bedre læringsutbytte. Det er og et mål å se om tiltaket kan bidra til å styrke læringsmiljøet og redusere behovet for spesialundervisning. Ved lav grunnbemanning er det svært vanskelig, nesten umulig, å dekke opp med lærere ved sykdom, kursvirksomhet og lignende. Kommunestyret ber om at det snarest blir utarbeidet en plan om styrking av lærertettheten som forlegges politisk behandling

Kommunestyret har som målsetning at gruppestørrelsen i snitt ikke skal overstige 13 elever pr lærer i løpet av 2018.

Kommunestyret ønsker å øke lærertettheten, og styrker budsjett skole for 2017 med kr 1.550.000,- (ca 2,5 årsverk)

Kommunestyret ønsker å styrke arbeidet med tidlig innsats i skolen og styrker budsjett skole for 2017 med kr 150.000,-

4. Kommunestyret er av den oppfatning at også digitale læremidler må tas i bruk som erstatning for utdaterte skolebøker. I investeringsbudsjettet, skjema 2B står det oppført innkjøp av Nye lærebøker. Dette endres til læremiddelutstyr.
5. Kommunestyret ønsker at Ungdommens Hus, Månen skal være en møteplass hvor ungdom opplever trygghet og tilhørighet uavhengig av bakgrunn og ferdighet, og være en mestringsarena for sosial og kulturell kompetanse hvor ungdom har reell innflytelse. Kommunestyret registrerer at det til tider er lav aktivitet i tilknytning til Ungdommens Hus, og ønsker å videreutvikle fritidstilbudet for ungdom ved å se på muligheten for en alternativ organisering i et samarbeid mellom kultursenteret og frivillighetssentralen.
6. Vi må ta frafallsproblematikken og ungdommene på alvor. Ungdata undersøkelsen viser at vi har mange ensomme ungdommer på Ørlandet, disse må vi hjelpe. Et steg for å støtte ungdommen er å øke tilstedeværelsen for helsesøster i skolen. Vi ser også at det er viktig at helsesøster er stedbunden, og tilstede flere dager i uka.

Elever som kommer fra Ørland ungdomsskole er de som ligger øverst på statistikken for dropout ved Fosen videregående skole. Kostnaden ved god tilgang på helsesøster i grunnskolen, satsing på tidlig innsats og styrking av aktivitetstilbudet ved Ungdommens Hus kan være nettopp det som gjør at ungdommen fullfører videregående.

Kommunestyret ber om at stillingsandel og lønnsutgifter helsesøster skole blir overført fra ansvarsområde helse og velferd til ansvarsområde oppvekst.

7. Kommunestyret viser til behandling av budsjett for 2015, der det ble vedtak om kommunen skulle inngå avtale med SAVA AS om tilrettelagt aktivitet for 3 brukere. I denne forbindelsen ble ikke ordningen med bonuslønn videreført med bevilgning. Kommunestyret ønsker at denne ordningen skal resettes og øker ansvarsområde Oppfølgingstjenesten med kr 150,000.-
8. Kommunestyret har en ambisjon om at trygghetsalarmene skal bli gratis for brukerne i løpet av en 3-års periode. Kommunestyret innser likevel at det må opprettholdes en form for etableringsgebyr for nye brukere. Kommunestyret ber om at rådmannen innen rimelig tid legger frem en oversikt over kostnader, og en plan for hvordan kommunestyrets målsetning kan innfris.

Slik prisingen av ordningen med trygghetsalarmer fungerer i dag, så skilles det ikke mellom høy eller lav inntekt i prislisten, men at alle må betale likt. Kommunestyret ønsker en slik differensiering, og vedtar at følgende prissetting skal gjelde fra 1.juli 2017:

Trygghetsalarmer, pris per måned beregnet ut fra husstandens samlede inntekt.

Etableringsgebyr for nye brukere kr 415,-.

Grunnstønad inntil 2G	kr 105,-
Grunnstønad fra 2G til 3G	kr 235,-
Grunnstønad fra 3G til 4G	kr 490,-
Grunnstønad over 4G	kr 770,-

9. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass med et mangfold på alle nivå; alder, kjønn, utdanning, kultur og funksjonsnivå. Det skal tilstrebes at man til enhver tid har alle stillinger besatt med fagkompetanse ut fra enhetenes bemanningsplaner. Kommunen skal ha minimum 10 lærlingplasser og være en attraktiv arena for studenter og elever

10. Kommunestyret ber om at det igangsettes et arbeid med å utvikle en felles kompetanseplan for digitale ferdigheter. Planen skal omhandle alle som har sin arbeidsplass i grunnskolen i Ørland; lærere, administrasjon, SFO-personale, elevene og foreldrene.
11. Kommunestyret ser at Ørland kultursenter KF ivaretar lokale, regionale og nasjonale oppgaver. Arbeidet som blir utført innenfor de ulike plattformene vekker begeistring og gjør Ørland til en foregangskommune, som medvirker til innflytting og bolyst. Det er bygd opp sterke fagmiljøer innenfor alle plattformer som skaper arbeidsplasser og innovativ utvikling.

Kommunestyret ser det som naturlig at også idrett hører til under begrepet kultur, og at man ved å bygge Ørland Arena kan utvikle den 4.plattformen.

Kommunestyret ber om at det igangsettes et arbeid for om mulig å realisere den 4.utviklingsplattformen i Ørland kultursenter KF

Ørland kultursenter baserer sin drift på blant annet inntekter fra utleie av møterom til eksterne leietakere. Det er derfor viktig at denne inntektskilden blir opprettholdt. Ørland Kultursenter skal, i tillegg til møterom i kultursenterets arealer, administrere møterom Yrjar.

Ørland kultursenter er en viktig arena for skoler og barnehager. Det må være en målsetning om at potensialet i samarbeidet må videreutvikles gjennom et enda større og tettere samarbeid enn det er i dag på alle plattformer.

12. Kommunestyret mener at formannskapetets forslag til overføringer til Kultursenteret gjør at aktivitetstilbudet vil bli redusert betraktelig, og det vil være stor mulighet for at inngåtte forpliktelser ikke kan bli ivarettatt. Foreslått budsjetttramme tilsier et reelt kutt tilsvarende minst ett årsverk når man tar hensyn til lønns- og prisvekst. Kommunestyret øker driftsrammene til kultursentret med kr 700.000,-

Det settes av kr 200.000,- i utviklingsmidler på drift og kr 500.000,- i prosjektmidler/investeringsmidler. Kommunestyret forutsetter at bevilgningene genererer eksterne midler i samme størrelsesorden.

13. Velferdsteknologi alene løser ikke alle utfordringer i eldreomsorgen. Kommunestyret er kjent med at det innføres nye rutiner og nye prioriteringer, og at det drives meget effektivt slik det er i dag. De ansatte har høy arbeidsmoral og får det til å gå «rundt på et vis» Det er ikke tilført ressurser i dreiningen fra å være institusjonstung kommune til hjemmebasert omsorg, noe som har ført til at det nå er mange flere og tyngre brukere som har behov for hjemmebaserte tjenester. Samhandlingsreformen har også ført til at pasienter utskrives tidligere fra sykehus. Slik det er i dag, er det ikke satt av tid eller ressurser til forebygging og utvikling av hjemmetjenesten. Det er et stabilt høyt sykefravær som nå ligger tett opp under 8%. Dette avviker kraftig fra kommunens målsetning om legemeldt sykefraværspersent på maksimalt 5,7

Kommunestyret ber om at det gjennomføres en brukerundersøkelse og at legges frem en bemanningsplan for hjemmebaserte tjenester som kan gi svar på om kommunen ivaretar tjenestekrav. Kommunestyret øker rammen for hjemmebaserte tjenester med kr 650.000,-, tilsvarende 1 årsverk.

Endring driftsbudsjett

*) Endring økonomigrunnet Skjema 1 A kr 3.400.000,-

- Økt rammetilskudd og økt skatt på formue og inntekt med 1% 2.800.000
- Økt utbytte kr 200.000
- Redusert ubundne avsetninger kr 400.000

Endring økonomigrunnet, Skjema 1 A*)		3.400.000
Politisk styring		400.000
Overføring SAVA, Bonuslønn 3 brukere	150.000	
Økt grunnbemanning skole	1.550.000	
Ørland Kultursenter Utviklingsprosjekter	200.000	
Hjemmebaserte tjenester, tilsvarende 1 årsverk	650.000	
Feriepenger støttekontakter	150.000	
Tidlig innsats skole, 1. – 4. trinn	150.000	
Ørland kultursenter KF	700.000	
Skolehelsesøster 50% stilling for alle skoler	350.000	
Overført fra ansvar helse og velferd skolehelsesøster		350.000
Uthaugsgården	250.000,-	
	4.150.000	4.150.000

Presiseringer:

Kommunestyret forutsetter at det innenfor den totale budsjettammen er tatt høyde for fri halleie i Ørlandshallen knyttet til organisert fysisk aktivitet for barn og ungdom t.o.m. 16 år.

Knut Ring (AP) ber om gruppemøte!

Tilleggsforslag fremmet av Hanne K. Høysæter (SP) på vegne av SP, H, FRP og V:

Landbruket er en veldig viktig næring i Ørland og Bjugn. Vi ønsker å videreføre drifta på landbrukskontoret slik det er i dag. Det skal søkes å finne prosjektmidler for å dekke lønnskostnader for å opprettholde dagens nivå på tjenestene. Dersom det ikke lykkes å skaffe eksterne midler bes administrasjonen å legge frem forslag for finansiering ved revidert budsjett i 2017.

Votering

Forslag fremmet av Therese Eidsaune (H) på vegne av Høyre, SP, FRP og Venstre, ble satt opp mot forslag fremmet av Gunnhild Tettli (AP) på vegne av AP og SV. Forslag fremmet av Therese Eidsaune (H) på vegne av Høyre, SP, FRP og Venstre, ble vedtatt med 18 mot 5 stemmer.

Punktvis avstemming:

Tilleggsforslag fremmet av Knut Ring (AP) vedrørende budsjett 2017 og landbruk, falt med 6 mot 17 stemmer.

Tilleggsforslag fremmet av Hanne K. Høysæter (SP), ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kommunestyret slutter seg til formannskapetets vedtak datert 16 november angående budsjett 2017, samt prisbok og gebyrregulativ med følgende endringer/presiseringer /tillegg:

1.1 Innledning

I 2017 kommer de første F 35 kampflyene til Ørland og vi vil ha både nasjonale og internasjonale øyne på vår fantastiske kommune. Det innebærer at vi må legge oss ekstra i selene for å være en bærekraftig og fremtidsrettet kommune med omsorg og trygghet for innbyggerne, innovasjon og vekstmuligheter for næringslivet, valgfrihet, mangfold og toleranse. I fellesskap skal vi skape en effektiv, offensiv og inkluderende JA kommune som vi er stolte av.

Ørland skal være et attraktivt bosted med bolyst for alle våre innbyggere, der det satses på utvikling av kystbyen Brekstad, variert botilbud, infrastruktur, omdømme og kultursatsing. Partiene ønsker å utvikle de kommunale tjenestene der befolkningsveksten er størst, fremtidsrettede helse – og velferdstjenester, oppvekst med gode forutsetninger for utvikling opplæring og utdanning, slik at Ørland er et godt sted å bo for alle våre innbyggere. Vi ønsker regjeringens styrkede satsninger på skole og helse velkommen og forutsetter at midlene blir anvendt til formål slik tiltenkt fra Staten og ber derfor rådmannen særskilt rapportere på dette i fm tertialvis økonomirapport i 2017. For Ørland kommune gir satsningene følgende fordeling:

- Innlemming øremerket tilskudd Frivillighetsentral 365 000
- Ny naturfagtime i skolen 115 000
- Tidlig innsats skole 150 000
- Øyeblikkelig hjelp psykisk helse og rus 85 000
- Satsing på rusarbeid 300 000
- Satsing på skolehelse 50 000
- Opptrapping rehabilitering 100 000
- Dagaktivitet demente 45 000
- Aktivitetstilbud sosialhjelpsmottakere 60 000

Årsbudsjett og økonomiplan

Ørland kommune har et ambisiøst mål om 35 % befolkningsvekst i perioden 2013 – 2026. De tre første årene i perioden har vi hatt en befolkningsvekst på 1,05%. Første halvår i 2016 har vi hatt en befolkningsvekst på 0,9%, noe som ligger godt over snittet for landet. Befolkningsvekst er grunnleggende for at vi skal ha en bærekraftig kommuneøkonomi i årene fremover, fordi det vil øke de statlige overføringene. Posisjonen i Ørland kommune har valgt en ekspansiv investeringspolitikk i perioden for å gjøre oss attraktiv som kommune. Vi har blant annet valgt å satse på ny barneskole, realisering av Ørland Arena, ny hurtigbåtanløp, etablering av nytt eiendomsselskap i samarbeid med næringslivsaktører for å være en aktiv samarbeidspartner i utviklingen av Kystbyen Brekstad. Vi har også satt i gang en prosess for å få bygget tunnel til Storfosna. Summen av disse investeringene i tillegg

til kvalitativt gode kommunale tjenester mener vi vil gjøre oss til en mer attraktiv tilflyttingskommune.

I forbindelse med fremlegging av statsbudsjettet 2017 er det fremlagt en prognose for skatteinngang for 2016, som viser større skatteinngang enn tidligere budsjetter og det forutsettes derfor at regnskapet for 2016 kommer i balanse. Til tross for nye investeringer og høy belåningsgrad pr innbygger slipper vi å gjøre strukturelle endringer eller foreta innsparinger.

Folkehelse

Ørland kommune skal føre en aktiv folkehelsepolitikk og forsøke å tilstrebe «Folkehelse i alt den gjør». Kommunen skal bidra til økt fokus på ernæring i oppvekstsektoren. Ved å realisere Ørland Arena vil flere av våre innbyggere kunne drive med innendørsaktiviteter. Det er også viktig at Ørland kommune fortsetter å ha fokus på kommuneplanen for gang og sykkelstier og følger opp de ulike tiltakene.

4. ØRLAND – MELLOM HIMMEL OG HAV

Næringsutvikling

Ørland kommune skal føre en ekspansiv næringspolitikk gjennom å være god til å tilrettelegge for næringsareal i kommunen. Spesielt på Brekstad Vestre, Ulsetmyra og i Uthaug havn. Vi ønsker spesielt å ha fokus på tre sektorer i perioden: Landbruk, blå sektor og forsvarsrelaterte næringer. I forhold til forsvarsrelaterte næringer og samarbeidet opp mot forsvaret har vi stor tillit til at etableringen av forsvarskoordinatorstillingen i 2017 vil gi oss konkrete gevinster. Vi har også stor tiltro til at arbeidet i klyngen av forsvarsrelaterte bedrifter, Mid-Norway Security Cluster vil bære frukter i 2017.

Ørland Næringsforum har de tre siste årene hatt en avtale med Ørland kommune som blant annet har sørget for at ØNF har pyntet Yrjarsgate til alle årstider og stimulert til økt aktivitet og samarbeid i handelsstanden og blant øvrige næringsaktører. **Posisjonen i Ørland kommune ønsker at avtalen prolangeres i 2017 og at Ørland Næringsforum mottar 250.000 kr også i 2017. Dette dekkes inn via en reduksjon på rådmannskontoret.**

7. TJENESTEOMRÅD PLAN, DRIFT OG LANDBRUK

Ørland Arena

Vi har gått til valg på at Ørland Arena skal realiseres i valgperioden. Anbudsdokumentene er utarbeidet og ligger nå ute på kunngjøringsdatabasen for offentlige anskaffelser DOFFIN. **I 2017 vil vi at administrasjonen legger frem en sak som utreder ulike organisasjonsformer for drift av Ørland Arena. Bør vi etablere det som et AS, legge det som en plattform under Ørland kultursenter, etablere det som et eget KF eller legge det under enheten Plan, drift og landbruk.**

Landbruk

Vi er glad for at det i 2016 er kommet på plass Landbrukssjef og håper at kontinuitet vil gi positive ringvirkninger for landbrukskontoret. Skulle arbeidsmengden i forbindelse med ivaretagelse av de støyberørte gårdsbrukene i rød støysone bli betraktelig mer enn forutsatt, bes landbrukskontoret gå i dialog med formannskapet for å finne gode løsninger.

8. TJENESTEOMRÅDE OPPVEKST

Vi vil føre en aktiv skoleeier og barnehagepolitikk i som sikrer våre innbyggere gode barnehager og skoler. Vi ønsker i budsjettperioden et kvalitetsløft for våre skoler gjennom økt kompetanse, oppdaterte læreverk og en enhetlig skolekultur for alle skolene i vår kommune. For barnehagene vil vi legge til rette for et fortsatt mangfold for både offentlige og private barnehager. Vi vil i perioden bygge en ny barneskole på «Tommelisetomta «og utrede etablering av en ny sentrumsnær barnehage. Det er derfor positivt at oppvekstbudsjettet styrkes i forhold til fjorårets. Men det er ikke å stikke under en stol at vi Ørland har store utfordringer i forhold til å oppnå jevnt gode resultater over tid. Vi ligger blant annet som nr 352 på kommunebarometeret på skole og vi må ha som mål at vi skal bli blant de 200 beste i landet innen 2019. Når vi skjelner til skoler som har blitt betraktelig

bedre over tid er det blant annet trepartssamarbeidet mellom politikere – skole – foresatte, samt god skoleledelse og et høyt faglig og pedagogisk nivå som har vært suksessfaktorene. Posisjonen i Ørland ønsker å være en aktiv skoleeier og vi ønsker å skape en åpenhetskultur hvor det er lov med både ris og ros. For at vi som politikere skal være gode skoleeiere må det gjennomføres flere tiltak for å gjøre oss mer kjent og gi oss mer dialog med oppvekstsektoren ut over kvalitetsmeldingen. **Vi foreslår at det i 2017 skal:**

- Gjennomføres politikerskolering. Innholdet og omfanget av skoleringen avtales mellom administrasjonen og komiteen
- Komiteen gjennomfører besøk hos alle enheter, med oppstart fra januar 2017.
- Revidere Årshjulet som styringsdialog. Årshjulet bør gjelde for en kommunestyreperiode, fra det nye kommunestyre er på plass høsten i år 0, og til det velges nytt kommunestyre høsten i år 4. Hovedinnsatsen, med valg av satsingsområder og nye utviklingsmål for neste fireårsperiode, finner sted i år 3. Da har komiteen og kommunestyret kommet så godt inn i sakene, at det er naturlig å stake ut kursen for neste fireårsperiode.
- Komiteen inviterer FAU til dialogmøte våren 2017, for å få informasjon om FAU's erfaringer og oppfatninger av status ved skolen. Hva er bra og hva kan vi gjøre bedre? FAU må varsles allerede på høsten/tidligvinteren, slik at det er klart at politikerne kommer til å invitere dem til et dialogmøte på vårparten. Dette innlemmes som en del av styringsdialogen.
- Det må vurderes om kvalitetsmeldingen kun bør utarbeides hvert andre år og om det for de andre årene utarbeides en forenklet melding.

Styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen

I 2016 ble det prioritert å bruke ressurser til å styrke barnehageområdet gjennom å gi tilbud om barnehageplass til alle barn i kommunen. Dette har vært en viktig satsing for å fremstå som en attraktiv kommune både for nåværende og nye innbyggere, men ikke minst har denne satsingen vært viktig med tanke på å utvikle et kvalitativt godt barnehagetilbud. Forskning viser at barnehager med god kvalitet fremmer både barns kognitive- og språklige utvikling, og det har derfor vært viktig å gi et barnehagetilbud til alle som ønsker det.

Vi mener at tiden nå er inne for å styrke arbeidet med tidlig innsats i grunnskolen. Tidlig innsats skal sørge for tidlig inngripen når problemer oppstår i barn- og unges liv. Tidlig hjelp reduserer sannsynligheten for at større og mer komplekse problemer oppstår. Gjennom en utvidet satsing med arbeidet knyttet til tidlig innsats i grunnskolen, ønsker vi å bidra til at enda flere elever får et godt og tilrettelagt tilbud med mål om at grunnskoleløpet blir gjennomført på en god måte og dermed også økte muligheter for en god gjennomføring av videregående utdanning. Tidlig innsats kan dreie seg om bedre tilrettelagte eller alternative opplæringsarenaer i barneskole og ungdomsskole, mer praktisk og variert undervisning eller opplegg for enkeltelever og grupper som har særlige behov i perioder av livet. Styrking av arbeidet med tidlig innsats vil både komme enkeltelever, grupper og helt trinn på skolene til gode. **Kostnader kr 620.000. Inndekning: Reduserte overføringer til barnevern med 300.000 kr og reduksjon ubundne avsetninger med 320.000 kr.**

Evalueringsav undervisning i ungdomsskolen

Som et ledd i å forbedre læringskulturen i skolene i Ørland, **legges det til rette for at elevene kan få gi sine tilbakemeldinger om undervisningen gjennom en undervisningsevaluering.** Dette vil også være et viktig tiltak for å øke elevmedvirkningen i skolehverdagen.

Skolemat ny barneskole

Det er viktig at alle barn få god ernæring og har kunnskap om det. **Ørland kommunestyre ber administrasjonen sette ned en gruppe med representanter fra skolen, politikere og FAU som får i oppdrag å komme til komité for oppvekst med forslag om ordning for skolemat. Forslaget skal forelegges komiteen høsten 2017, før budsjettbehandling.**

Leksehjelp

Kostnader til leksehjelp utgjør store ressurser på oppvekstbudsjettet. Det er dessverre få barn som benytter seg av ordningen slik den er i dag. **Kommunestyret ber administrasjonen se om det finnes rom for å bruke noe av ressursen på en alternativ måte.** F.eks. gi kompetansehevende kurs til elever og foresatte. Administrasjonen fremlegger mulig ordninger til komité for oppvekst, kultur og idrett før sommeren 2017.

Ungdommens Hus

Ungdomsrådet har bedt om å få 70.000 kr til å oppgradere/ kjøpe nye møbler. Kommunestyret ser dette som et veldig positivt tiltak. Pengene gis under forutsetning av at en representant fra styret i ungdommens hus kommer til kommunestyret og forteller mer detaljert om hva de har tenkt å bruke pengene til. Kommunestyret ønsker også at representanten sier noe om framtidsplanene for bruk av ungdommens hus. **Pengene dekkes inn ved å redusere overføringen til ubundne fond med 70.000 kr.**

Investeringsbudsjett

I investeringsbudsjettet Skjema 2b er det i post 26 satt av 300.000 kr til lærebøker. Ørland kommunestyre ønsker at **post 26 endrer navn til læremidler**, slik at skolen selv står friere til å forvalte pengene.

9. TJENESTEOMRÅDE HELSE OG VELFERD

Partiene vil føre en helhetlig helsepolitikk fra vugge til grav. Det er tre befolkningsgrupper som i perioden vil trenge ekstra fokus og det er de nyfødte grunnet mange fødsler. Ungdommer med lettere psykiske plager og eldre. De to førstnevnte gjør at det er fortsatt behov for styrking av skolehelse i Ørland kommune og at dette også er et nasjonalt krav. Ørland kommune skal til enhver tid ligge på nasjonal standard for helsesøster både for de minste barna og for ungdomsskoleelevene.

I 2016 budsjettets prisliste senket vi prisen på trygghetsalarm med 100 kr, slik at det ligger tilnærmet selvkost. Det er en viktig sak for oss å holde prisen lav, fordi det betyr noe for brukerne.

Når det gjelder de eldre vil partiene føre en eldrepolitikk som gjør at flest mulig eldre kan mestre å bo hjemme lengst mulig, og at vi har sykehjems og omsorgsplasser nok når det er behov for det. Alle seniorer i Ørland får et tilbud om en kartleggings samtale ved senest fylte 75 år, for å avdekke fremtidige behov. Vi skal føre en eldrepolitikk som forebygger ensomhet og følger opp demente. I perioden skal vi utrede løsninger for fleksiboliger for seniorer og bli i front når det gjelder velferdsteknologi. **Kommunestyret ber administrasjonen legge frem en sak for kommunestyret hvordan realiseringen av bygging av småhus og boenheter er tenkt gjort, før sommeren 2017.**

Driftsbudsjett, endringer:

Endringer		Inndekning	
Økt ressurs skole	620.000 kr	Reduksjon i overføringer til barnevern	300.000 kr
		Reduksjon ubundne avsetninger	320.000 kr
Møbler til ungdommens hus	70.000 kr	Reduksjon	70.000 kr

		ubundne avsetninger	
Ørland Næringsforum prolongering av avtale	250.000 kr	Reduksjon rådmannskontoret	250.000 kr

Investeringsbudsjett:

Ingen endringer

Prisliste for 2016

KOMMUNALE TJENESTER OG TILBUD

5 KAI- OG HAVNEAVGIFTER

Bulk, pr tonn endres fra 3 til 5 kr

6. UMLEIE AV ADMINISTRASJONSBYGG

Utleie av ungdommens hus legge inn i listen

Landbruket er en veldig viktig næring i Ørland og Bjugn. Vi ønsker å videreføre drifta på landbrukskontoret slik det er i dag. Det skal søkes å finne prosjektmidler for å dekke lønnskostnader for å opprettholde dagens nivå på tjenestene. Dersom det ikke lykkes å skaffe eksterne midler bes administrasjonen å legge frem forslag for finansiering ved revidert budsjett i 2017.